

Ebéd után népes csoportok sétáltak át a kiállítások helyszínére, ahol *Esztégár János*, a szamosújváriak örmény elnöke és *Lénárd Éva* tanár nyitotta meg *Martaian Ermone Zabel* ikon-, valamint *Kabdebó*

Látogatók *Kabdebó János* fotókiállításán
(Fotó *Kabdebó János*)

János fotó-kiállítását. A megnyitón a vendéglátók örmény táncokkal is kedveskedtek a megjelenteknek. A kiállított képeket, fotókat és ikonokat neves előjárók mellett sokan tekintették meg. A szamosújvári helyi tévé pedig riportot készített *Martaian Ermone Zabellel* és *Kabdebó Jánossal*.

A kiállítások megnyitójával egy időben, 16 órától a TÉKA-ban könyvbemutató zajlott.

Egy nagyon szép, jó hangulatú, igazi nagycsaládos Világosító Szent Gergely ünnepeken vehettünk részt, ahol úgy érezhettük, még a Nap is mosolygott a résztvevőkre.

Kabdebó János

Budapest Főváros XIII. Kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat elnöke

Lukács Éva

Krónikás a krónikásról

Kiss Ferenc történész *Kádár József, Dés városának és a Szamosok vidékének krónikása* című kötetét ismerhették meg az érdeklődők múlt héten a dési Magyar Házban. Kovrig Annamária a Kádár József Kultúregyesület nevében köszöntötte a szerzőt, ugyanakkor néhai Balogh Zoltán mérnök, tanár nevét említette, akinek szívügye és óhaja szerint történt az egyesület névadása. Márton Kalapáti Jolán tanárnő a nagyszámú résztvevő látán elismeréssel nyugtázta a désiek érdeklődését városuk személyiségei iránt, kiemelve a helytörténeti munkák fontosságát.

Ezután Kiss Ferenc ismertette többéves kutatómunká-

ja eredményét, a mostani kötetet, amelyvel tisztelegni kívánt Dés 800 éves okiratos említése előtt. Argumentum címmel indítja tanulmánykötetét, megindokolva a témaválasztást: „Kádár József a hazai településtörténet, demográfia és nép-

rajz adatszerű feldolgozásával, tényrögzítő módszerével egy tárgyilagosabb történetírást járta, szakképzettsége, sokoldalúsága hozzásegítették időtálló műveinek megírásához. Életfelfogása, tudományos felkészültsége feljogosít arra, hogy munkásságát kellő módon értékeljük és időszerűvé tegyük, mert a Szamosok vidéke népi és művi kultúrája napjainkban már elképzelhetetlen annak a

hatalmas adathalmaznak a tanulmányozása nélkül, amelynek feltárásán, feldolgozásán és tudományos rendszerezésén Kádár József egy életen át fáradozott.”

Kádár József 1850. január 28-án született Várfalván, unitárius szülők gyermekeként. Tordai és kolozsvári diákévei, majd budapesti felsőfokú tanulmányai után ke-

rült Désre, ahol magyar irodalom és történelem szakos tanárként tevékenykedett. Tízéves kutatómunkájának eredményeként született meg *Szolnok-Doboka vármegye monographiája* című, közel négyezer oldalas, hétkötetes műve, amelyet saját költségén jelentetett meg 1901 és 1905 között. (*Szabadság Kult-Túra*, 2013. június 12.)

Kiss Ferenc

Kádár József, Dés városának és a Szamosok vidékének krónikása

Kádár József a hazai településtörténet avatott kutatója volt, aki adatszerű felfogásával és tényrögzítő módszerével egy tárgyilagosabb történetírást járta. Sokoldalúsága, szakképzettsége és egyéniségének töretlen ereje hozzásegítették időtálló műveinek megalkotásához.

Kádár József az Aranyos-vidéki Várfalván született, Tordán, Kolozsváron és Budapesten végezte tanulmányait, majd Désen, Szamosújváron és ismét Désen volt tanár és iskolaigazgató. Egyéniségének legfőbb vonása a nyitottság és sokoldalúság volt. Személyében kiváló közéleti munkást tisztelhetünk, aki ott, ahol tudásával és tehetségével segíthetett, teljes odaadással lépett fel. Dés és Szamosújvár városainak több társadalmi és művelődési vállalkozásának volt kezdeményezője és önzetlen pártfogója. Mindezek mellett személyében kiváló történetírót tisztelhetünk, aki tudományos munkásságának eredményeit 1878-cal kezdődőleg adta közre kora neves folyóiratainak hasábjain és különálló kötetek formájában. Megírta a dési ref. egyházközség és a város, Belső-Szolnok és Doboka megye 1848-49 évi, a megye népoktatásügyének, Szamosújvár szab. királyi város és Szék nagyközség történetét. Életének fő műve *Szolnok-*

Dobokavármegye monographiája, melyet dr. Réthy László, Tagányi Károly és Pokoly József hozzájárulásával hét hatalmas kötetben adott ki Désen 1900 és 1905 között. Munkájában az akkori vármegye 406 településének történetét adja elő mindenki számára közérthető formában. Monográfiája értékes felvilágosításokat nyújt a közép- és újkori erdélyi falu kialakulásának, szerkezetének, jogállásának és műveltségének megismeréséhez. A földrajzi-természeti és más anyagi tényezőktől függően kialakuló településeket a közösségi lét olyan formáinak tekintette, mely a történelmi események sodrásában ennek jogi, személyi birtok és családi viszonyaira is kihatottak. A vármegye településeinek bemutatásában a történelmi rész a leg részletesebb, melynek tanulmányozása során azóta eltűnt okmányok szövege, megsemmisült műemlékek ábrázolása és szertefoszlott szájhagyományok felelevenítése lepik meg az érdeklődő olvasót. Mind-

ezeket Kádár József faluról falura járva és a levéltárak félhomályából hozta napvilágra. Ezért is nevezik őt a Szamosok vidékének Orbán Balázsának. Adatgyűjtéseinek jelentőségével maga Kádár is tisztában volt, amikor azt írta, hogy „lesz idő, mikor e munka becses lesz..., mikor Lexikonja lesz sok kutatónak és szakembernek.”

A nagy megyei monográfia megírása óta eltelt évszázad alatt újabb adatok sokasága került a tudományos érdeklődés homlokterébe, anélkül hogy ezek a monumentális munka alapjait érintették volna. Napjainkban is érvényes igazságként fogadhatjuk el Szabó T. Attila megállapítását, mely szerint Kádár monográfiája „terjedelmére és adatainak bőségére nézve is a magyar vármegyékről írt hasonló jelle-

gű művek közül a legjelentősebb, legtisztéletreméltóbb teljesítmény.”

A Szamosok egybeáramlása vidékén fellelhető tárgyi és szellemi értékek megteremtéséhez, amint arra Kádár rámutat, az itt együttélő népek sajátos egyéniségükkel járultak hozzá, tették azokat változatossá, mintegy állandóan megújuló válsákként az egyetemes és sokszínű népi kultúra megannyi kihívására.

(Szerk. megjegyzés: 2013. június 15-én az ünnepi szentmise és szeretetvendégség után, 16 órakor a szamosújvári TÉKA Közművelődési Alapítvány konferenciatermében elhangzott nagysikerű könyvbemutató előadás szerkesztett változata. A könyv az EÖGYKE székhelyén megvásárolható.)

Világosító Szent Gergely ünnep Zuglóban

A Zuglói, XIII., XV., és XVII. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzatok 2013. június 9-én vasárnap 16 órakor a Lipták villában Világosító Szent Gergely tiszteletére tartott közös ünnepi megemlékezésén Zsigmond Benedek (jobb oldali kép) méltatta világosító Világosító Szent Gergely életútját. Közreműködött a Hangist Együttes

Székely András Bertalan

Egy melodráma margójára

Bevezető a Várady Mária és Szilasi Alex által előadott „Ének Rilke Kristóf zászlótarló szerelméről, haláláról” c. opera – zongorára és egy színészre – magyarországi ősbemutatójához. Elhangzott az MTA budavári Zenetudományi Intézetében, 2013. május 29-én.

Hölgyeim és Uraim!

Sok nemzetet érintő, hazánkban lezajlott világtörténelmi jelentőségű eseménynek a szintén európai ágbogakkal rendelkező irodalmi, zenei leképezéséről kellene néhány percben Önökhöz szólnom. E többé-kevésbé lehetetlen feladat súlyát éreztem néhány hete, amikor Várady Mária művésznő felkért a feladatra, mégis az iránta, valamint Szőke István rendező és nem utolsó sorban Szilasi Alex zongoraművész iránti tiszteletből igent mondtam.

Hol is kezdjem? Ezelőtt csaknem három évtizeddel, 1984-ben, mint egy nemzetközi kutatócsoport tagja, jártam először Szentgotthárdon, ahol azonnal megragadta a figyelmemet a templom mennyezetén Dorfmeister István freskója a szentgotthárdi csatáról. Azután hetekig művelődésszociológusi terepmunkát végezve a rábavidéki szlovén falvakban, a nép ajkán, epikus emlékezetében, de a szakirodalomban is találkozhattam az ütközettel összefüggő legendákkal, mondákkal, hivatkozásokkal. Utóbb sokszor visszatérve, lehetetlen volt nem észrevennem a mai határ osztrák oldalán, a Schlösselbergen azt a tizenöt méter magas kőkeresztet, amely ugyanennek az emlékére épült. Trianon fintora, hogy a csatát bár az egész világ szentgotthárdiként jegyzi, a szomszédaink nagyfalvai/mogersdorfi eseményként szintén a magukénak tekintik...

Egyszóval: 1664-ben a Habsburgok szervezte európai haderő nagyjelentőségi győzelmet aratott a török seregek fölött. Akkoriban, a kontinensen dúló török háborúk fő

Szilasi Alex zongoraművész, Várady Mária színművész és Szőke István rendező

hadszíntere a három részre szakított Magyarország volt. Mohács (1526) és Mezőkeresztes (1596) után első ízben sikerült vereséget mérni az oszmán hadakra, ami végül is a későbbi teljes visszaszorításuk első állomásává vált.

Az európai seregek élén Raimondo Montecuccoli állt, a hadvezér mellett a francia de Coligny és a rajnai főparancsnok, von Hohenlohe szerepe magaslik ki, de velük egy sorban említhető Johann von Sporck tábornoké, a magyar Csányi Bernát várúr, Eszterházy Pál, későbbi nádor, Nádasdy Ferenc országbíró vagy V. (Lotaringiai) Károly her-